

שימור קרקע וניקוז

נוהל לשנת 2019

פעולות ואמצעים

מעודכן : 18 נובמבר 2018

נוהל תמיכה בשימור קרקע - פעולות ואמצעים - 2019

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, האגף לשימור קרקע וניקוז מודיע על האפשרות לקבלת תמיכה של האגף ב**פעולות ואמצעים** לשימור קרקע וניקוז בכפוף לקיומו של תקציב ייעודי לנושא, ובהתאם להוראות תכ"מ 6.2.1

תוכן עניינים

1.	רקע לתמיכה ומטרתה	3
2.	הגדרות	3
3.	תקציב	3
4.	ועדת תמיכות	3
5.	תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל	4
6.	הגורמים הזכאים להגיש בקשות תמיכה	5
7.	תנאי הסף לזכאות לתמיכה	5
8.	אמות מידה לבחינת בקשות	6
9.	בקשה לתמיכה	8
10.	הוצאת התחייבות כספית	9
11.	תשלום התמיכה	10
12.	מעקב ובקרה	10
13.	הקטנת תמיכה או ביטולה	11

1. רקע לתמיכה ומטרותיה

האגף לשימור קרקע וניקוז אמון על שימור משאבי סביבה שהם אבן יסוד בייצור החקלאי-משאב הקרקע ומשאב המים. על מנת לשמור על משאבים ציבוריים אלה, האגף מציע מספר מסלולים של תמיכה ישירה בחקלאים, אשר יבצעו פעולות אשר ייטיבו עם משאבי הקרקע, המים והסביבה. עיבוד קרקע מושכל, בהתאם ליעוד התואם את סוג הקרקע ומגבלות השטח, יבטיח שימור משאב חשוב זה גם לדורות הבאים. עיבוד חקלאי בר קיימא הנו בעל פוטנציאל מיתון אירועי קיצון ואף מהווה חלק מסל הכלים הייעודי לריסון תופעת שינוי האקלים. משרד החקלאות ופיתוח הכפר, האגף לשימור קרקע וניקוז, מודיע לחקלאים, לציבור החקלאים ולרשויות הניקוז על תמיכה **עבור פעולות ואמצעים** הננקטים לשם שימור קרקע בשטחי עיבוד חקלאי.

2. הגדרות

"המשרד" – משרד החקלאות ופיתוח הכפר;
"המחוז" – מחוז המשרד אליו משתייך המשק החקלאי;
"האגף" – האגף לשימור קרקע וניקוז במשרד החקלאות;
"רשות ניקוז" – כמשמעותה בחוק הניקוז וההגנה מפני שיטפונות, תשי"ח - 1957.

3. תקציב

היקף התקציב הצפוי לצורך תמיכה זו הוא כ-8.4 מלש"ח מסך תקציב התמיכות הכולל בשימור קרקע. ועדת התמיכות, כהגדרתה בסעיף 4 לנוהל זה להלן, רשאית להעביר סכום זה או חלקו, לאחד או יותר מסעיפי התקציב של נהלי התמיכה בשימור קרקע – פעולות ואמצעים, תחזוקת מערכות שימור קרקע ועיבוד משמר – הכל על פי החלטת הוועדה ובהתאם לנימוקים שיפורטו.

4. ועדת תמיכות

א. הרכב ועדת התמיכות (להלן - הוועדה) הוא:

1. סמנכ"ל בכיר לתשתיות או מי שהוסמך על ידו – הוא היו"ר.
2. חשב המשרד או נציגו.

3. היועץ המשפטי של המשרד או נציגו.
אל דיוני וועדת התמיכות יוזמנו גם:
סגן מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי
ונציג המחוז.
ב. הוועדה תדון בכל הבקשות אשר נדונו ודורגו בוועדת השיפוט כהגדרתה להלן, ועמדו
בתנאים לפי סעיפים 5 עד 7 לנוהל זה.
ג. הוועדה תקבע לגבי כל מבקש האם הוא זכאי לתמיכה לפי נוהל זה ואת סך התמיכה
שלה הוא זכאי.
ד. החלטות הוועדה יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי כל
חברי הוועדה.
ה. יובהר, כי בקשות שיוגשו לפי נוהל זה ותמצאנה זכאיות לתמיכה, לא יהיו זכאיות
לקבלת תמיכה לפי נוהל שימור קרקע אחר באותה שנה.

ועדת שיפוט

- א. הרכב ועדת השיפוט הוא:
1. מרכז תא שימור קרקע – יו"ר.
2. מתכנן שימור קרקע במחוז שבתחומו הוגשה הבקשה.
3. סגן מנהל האגף או מנהל תחום שימור קרקע ותכנון פיזי.
4. נציג רשות ניקוז שבתחומה הוגשה הבקשה.
ב. ועדת השיפוט תדון בתוכניות שכוללות מסמכים כמפורט בנספחים 7,9,10 ואשר יוגשו
למחוזות המשרד עד ליום **28 בפברואר 2019** (כולל).
ג. ועדת השיפוט תדרג את התוכניות לפי אמות המידה כמפורט בסעיף 8 לנוהל זה להלן.
ד. החלטות וועדת השיפוט יינתנו בכתב, ישקפו את עיקרי הדיונים, ינומקו ויחתמו על ידי
יו"ר הוועדה.
ה. החלטת הוועדה תוקלד במערכת "מעקב ובקרה" של האגף.
ו. למען הסר ספק, אין לראות בדירוג התוכנית בוועדת השיפוט משום אישור בקשה או
מתן התחייבות כספית.
ז. יובהר, כי דירוג התוכניות על ידי ועדות השיפוט הוא בגדר המלצה לוועדת התמיכות ואין
בשיקול דעתה כדי להחליף את שיקול דעת וועדת התמיכות.

5. תקופת הפעילות שעליה חל הנוהל

הנוהל יחול על פעולות ואמצעים שבוצעו החל מיום אישור הבקשה בוועדת התמיכות (בלבד) ועד לתום תקופת ההתחייבות של המשרד לביצוע התוכנית, וככלל לא תעלה על שנתיים. התאריך הקובע לזכאות לתמיכה בחשבונות של **תכנון ומדידות** יהיה יום פרסום נוהל התמיכות, וזאת בתנאי שהתוכניות קיבלו אישור ועדת התמיכות.

6. הגורמים הזכאים להגיש בקשות תמיכה

יבחנו בקשות לתמיכה שיגישו עוסק, שותפות, אגודה שיתופית, חברה בע"מ או רשות מקומית שהם בעלי זכויות עיבוד בקרקע חקלאית. כמו כן, יבחנו בקשות של רשויות ניקוז המבצעות פעולות ואמצעי שימור קרקע בשטחי משקים חקלאיים בלבד.

7. תנאי הסף לזכאות לתמיכה

1. מבקש התמיכה מנהל ספרי חשבונות ורשומות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976.

2. התמיכה תינתן לביצוע פעולות, אמצעים פיזיים ושיטות אגרוטכניות ו/או הנדסיות לשימור קרקע, למתקני הגנה, השהיה ופיזור נגר וניקוז תת קרקעי (נספח 10).
3. הגדרת זכות עיבוד:

3.1. מבקש התמיכה הוכיח את זכויותיו בקרקע החקלאית אשר בשטחיה יבוצעו התכנון ו/או הסקר, באחת הדרכים הבאות לפי העניין:

1. **המבקש הוא מחזיק בקרקע** – באמצעות הצגת חוזה חכירה בתוקף מרשות מקרקעי ישראל, הרשום על שם מגיש הבקשה. ככל שמדובר בחקלאי בודד/פרטי ביישוב מתוכנן שהנו "חבר אגודה", ניתן להסתפק בטופס מס' 8 בתוכנית הפיתוח שכותרתו: "טופס בדיקת קרקע ומים לצורך בקשה להרחבה", על פיו מצהירה האגודה כי לרשות הנ"ל נחלת קרקע, בתוספת פירוט היקפיה. את הטופס ניתן להוריד באתר משרד החקלאות בכתובת www.moag.gov.il.

2. **המבקש אינו מחזיק בקרקע (לרבות חקלאים שהתאגדו כחברה בע"מ)** – באמצעות הצגת כל המסמכים הבאים: 1. היתר לשימוש חורג (בתוקף) שניתן מטעם הממונה על חוק ההתיישבות. 2. הסכם התקשרות בין המחזיק בקרקע החקלאית למגיש הבקשה. 3. אישור האגודה שניתן למחזיק בקרקע.

3. **המבקש הנו בעל קרקע פרטית** – באמצעות הצגת נסח טאבו עדכני. *אם הבעלות בקרקע משותפת למבקש ולאחרים, יציג המבקש כתב הסכמה, בחתימת כל הבעלים המשותפים, מאושר בידי עורך דין.

4. **המבקש הנו מחזיק בקרקע פרטית** – באמצעות הגשת כל המסמכים הבאים:
א. נסח טאבו עדכני.

ב. תצהיר שנוסחו מצורף כ"נספח 3" לנוהל זה, המפרט זכויות המחזיק בקרקע (הסכם בכתב, ירושה, צוואה, מכר, מתנה וכדו'), חתום כדין.

5. המבקש הנו בעלים או מחזיק של קרקע המצויה באזור יהודה ושומרון ובקעת הירדן: באמצעות הצגת כל המסמכים הבאים:
- א. חוזה הרשאה בין הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש (מנהל אזרחי) וההסתדרות הציונית העולמית (החטיבה להתיישבות לתקופה בת 49 שנים).
- ב. תצ"א של השטח נשוא הבקשה.
- ג. חוזה הקצאת קרקע שבין ההסתדרות הציונית למגיש הבקשה; ביישוב מתוכנן – במקום חוזה הקצאה ניתן להגיש פלט מחשב מהחטיבה להתיישבות.
- 3.2. על רשות ניקוז המבקשת בשם שותפות, אגודה שיתופית, חברה בע"מ או רשות מקומית שהם בעלי זכויות עיבוד בקרקע חקלאית שבשטחם מבוקשת התמיכה, להוכיח את הזכויות בקרקע ל-5 שנים לפחות, בדרכים האמורות בפסקה 3.1 לעיל.
4. הוועדה שומרת על זכותה לבקש צירוף אסמכתאות נוספות, כפי שתמצא לנכון.
5. לבקשה יצורף הסכם בין בעל זכויות העיבוד לרשות הניקוז המאשר לרשות לבצע את פעולות שימור הקרקע בשמו (נספח 4).
6. ציון הסף הכולל שקיבלה הבקשה לא פחת מ- 70 נקודות, בהתאם לקריטריונים המפורטים בטבלה שבסעיף 8 שלהלן.
7. לא תינתן תמיכה בזריעת גידולי כיסוי במידה ומגיש הבקשה קיבל תמיכה בזריעה גידולי כיסוי במסגרת עיבוד משמר בנשירים.
8. תוכנית העוסקת בתמיכה בנטיעה לפי נוהל זה חייבת לכלול מרכיב זריעת צמחי כיסוי.
9. מילוי שאלון- סקר שימור קרקע בחלקות חקלאיות (נספח 12).

יובהר, כי בקשה שאינה עומדת באחד מתנאי הסף לעיל, תיפסל ולא תידון לגופה.

8. אמות מידה לבחינת בקשות

וועדת השיפוט תדרג את הבקשות לתמיכה בהתאם לנוהל זה לפי הקריטריונים הבאים:

(א)

מס' הקריטריון	1	2	3	4
תיאור הקריטריון	חומרת הבעיה	תועלות מהפתרון המוצע	ממשק הגידול שיטות ואמצעי השימור	מסמך אפיון קרקעות
ציון דירוג	עד 40 נקודות	עד 35 נקודות	עד 15 נקודות	עד 10 נקודות
	100 נקודות			

הנחיות לניקוז

- מגיש בקשה שקיבל תמיכה בחמש שנים אחרונות ולא מימש בפועל (10-)

(1) חומרת הבעיה (מקסימום 40 נקודות)

- שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה חמורה יקבל עד 40 נק'.
 - שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה בינונית יקבל עד 30 נק'.
 - שטח הסובל מסחיפת קרקע ו/או בעיית רטיבות/המלחה קלה יקבל עד 20 נק'.
- חומרת הבעיה בתוכניות העוסקות בשימור קרקע עילי תקבע לפי סקר קרקע ארצי 1:20,000 או מפת פוטנציאל סחיפה 2007 (או בהתאם להחלטות ועדת השיפוט באיזורים בהם אין סקר קרקע או הסקר אינו מעודכן).
- חומרת הבעיה בתוכניות המטפלות בעודפי רטיבות הנובעים מנוכחות מי תהום גבוהים והמלחה תקבע לפי הקריטריונים המפורטים להלן:
- עומק מי התהום מפני הקרקע 0-1.0 מ' ו/או מוליכות (EC) יותר מ- 8 dS/m - בעיה חמורה.
 - עומק מי התהום מפני הקרקע 1.0-2.0 מ' ו/או מוליכות (EC) משתנה בין 4-8 dS/m - בעיה בינונית.
 - עומק מי תהום מפני הקרקע 2.0-3.0 מ' ו/או מוליכות (EC) הקטנה מ-4 dS/m - בעיה קלה.

(2) תועלות מהפתרון המוצע (מקסימום 35 נקודות)

- (2.1) בתוכניות לניקוז עילי - תיקבע מידת התועלת לפי מספר פרמטרים:

תועלות למשאב הקרקע – עד 20 נקודות

- התוכנית נותנת פתרון לשטחים במעלה אגן ההיקוות החקלאי
- החקלאי מציג פתרון לקיטוע אורך המדרון צמצום נגר וסחף לחלקות במורד.
- צמצום סחיפה משטחית
- צמצום סחיפה ערוצית
- שיפור כמות חומר אורגני בקרקע

תועלות משאב המים – עד 10 נקודות

- הגברת חלחול המים לקרקע
- התוכנית כוללת אלמנטים של השהיה או פיזור נגר או הארכת קווי זרימה.

תועלות משאבי סביבה אחרות – עד 5 נקודות

- התוכנית מטפלת בבעיה בתחום חלקות המשק ואינה מעבירה למשק השכן
- ביצוע התוכנית ישפר הגנה על נחלים/שתיות

(2.2) תוכנית לניקוז תת קרקעי תקבל סך נקודות 30 נק'. תועלת בצמצום המלחה והשפלת מי קרקע.

(3) ממשק הגידול שיטות ואמצעי השימור (מקסימום 15 נקודות)

- שטחי גידולי שדה בעיבוד משמר, ומטעים המעובדים בגידולי חיפוי - 15 נק'.
- מטעים בממשק אי פליחה - 10 נק'.
- ללא אמצעי שימור קרקע אגרונומיים - 5 נק'.
- שטחים אשר אינם סובלים מבעיות סחף קרקע (למשל שטחים הסובלים מבעיות עודפי רטיבות/המלחה) יקבלו 10 נק'.

(4) מסמך אפיון קרקעות (מקסימום 10 נקודות)

מירב הנקודות יינתנו לתוכנית הכללת מסמך אפיון קרקע על פי נספח 9.

(ב) שיעור התמיכה מטעם המשרד יחושב כדלקמן:

- a. סכום ההשקעה יקבע בוועדות השיפוט והתמיכות כסך העבודות המאושרות ללא מע"מ. במידה ומגיש הבקשה מחוייב במע"מ כהוצאה (רשות ניקוז למשל), יהיה המע"מ חלק מסכום ההשקעה.
- b. מסכום ההשקעה המחושב תנתן תמיכה (התחייבות) בסכום של עד 50%.
- c. סכום התמיכה ינתן מול חשבונית וינוקה ממנו מע"מ כחוק.

9. בקשה לתמיכה

א) המבקש לקבל תמיכה לפי נוהל זה, יגיש את בקשתו על גבי טופס הבקשה וההתחייבות לעניין תמיכה בשימור קרקע (נספח מס' 1) מלא וחתום לפרטיו, לתאי שימור קרקע במחוזות משרד החקלאות בכתובות הבאות:

המחוז	מרכז תא שמור קרקע וניקוז	כתובת	מס' טלפון	דואר אלקטרוני
צפון	ניקולאי נזימוב	מ"א גליל עליון - קרית שמונה	04-6816100	nicolain@moag.gov.il
עמקים	אלה כהן-שוורץ	ת"ד 203 ד"נגלבווע 18120	04-6489100	ellach@moag.gov.il
מרכז	אלכס פיינגריש	רח' שמעוני 35 חדרה	04-6303411	alexfn@moag.gov.il
השפלה וההר	אבי שוורץ	דרך המכבים, הקריה החקלאית, ראשון לציון	03-9559965	avis@moag.gov.il

alexp@moag.gov.il	08-9920999	חקלאי גילת,	מרכז 85282	אלכס פרידזאיצ'יק	נגב
-------------------	------------	-------------	---------------	------------------	-----

ב) מבקש התמיכה יצרף לבקשה כל אחד מהמסמכים הבאים :

1. אישור בר תוקף על ניהול ספרי חשבונות ורשומות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, תשל"ו – 1976.

2. אישור לצורך ניכוי מס במקור, לפי תקנות מס הכנסה (אישור בדבר ניכוי במקור), התשמ"א – 1980.

3. מסמכים המוכיחים את זכויותיו של המבקש בקרקע, כמפורט בסעיף 7.3 לנוהל זה.

4. פרטי בנק ופרטי מורשי חתימה (נספח מס' 2 לנוהל).

5. פירוט של כל התמיכות שאושרו למבקש, בקשות לתמיכה שהגיש ושטרם אושרו לו או בקשות שבכוונתו להגיש למשרד ו/או למשרדי ממשלה אחרים, בכסף או בשווה כסף, בגין הפעילות שעבורה הוא מבקש את התמיכה לפי נוהל זה (נספח 3).

ג) וועדת התמיכות רשאית לדרוש ממבקש התמיכה מידע ומסמכים נוספים, כפי שתראה לנכון, צורך הדיון בבקשה לתמיכה.

ד) תוכניות שתוגשנה למחוז לאחר ה- **28 בפברואר 2019**, לא תהיינה זכאיות לתמיכה לפי נוהל זה.

ה) במידה ומבקש הבקשה הינו אדם פרטי, חברה קבלנית (שאינה בעלת זכויות בקרקע חקלאית), חברה משפחתית בע"מ (על פי הגדרתה בפקודת מס הכנסה), חברה בע"מ בבעלות חקלאי בודד, כמוגדר בסעיף 6 לעיל, תאושר תקרת גג להשקעה של 300,000 ₪ לבקשה.

ו) במידה ומבקש הבקשה הינו שותפות, חברה בע"מ, עסק קבלני בבעלות של שלושה חקלאים או יותר ואו אגודה חקלאית, שלכל אחד מהם זכויות בקרקע חקלאית, כמוגדר בסעיף 6 לעיל, תאושר תקרת גג להשקעה של 600,000 ₪. בכל מקרה תקרת השקעה לבקשה בודדת לא תהיה יותר מ- 300,000 ₪.

ז) במידה ומגישת הבקשה היא רשות ניקוז, כמוגדר בסעיף 6 לעיל, קיימת תקרת השקעה של 300,000 ₪ למשק על פי סעיף ה' לעיל.

בנספח 5 לנוהל מפורטת רשימת הטפסים להגשה.

10. הוצאת התחייבות כספית

א) לאחר ובכפוף לאישור התמיכה בוועדת התמיכות, תצא התחייבות כספית, בגובה סכום התמיכה שאושרה בוועדת התמיכות, בחתימת מורשי החתימה של המשרד בהתאם לחוק נכסי המדינה, התשי"א – 1951.

ב) תוקף ההתחייבות יצוין על גביה. יובהר ויודגש כי ככלל, המשרד לא יאריך את ההתחייבויות מעבר למועד שצוין בהן. על מקבל התמיכה להשלים את ביצוע הפעילויות הנדרשות, לרבות הגשת כל המסמכים הנדרשים, עד למועד שיקבע בהחלטת הוועדה.

11. תשלום התמיכה

א) תמיכה שתאושר על ידי ועדת התמיכות תועבר לזכאי על ידי המשרד בכפוף לבדיקה ואישור של הגורם המקצועי במשרד כי מבקש התמיכה עמד בתוכנית שאושרה ובהתאם להוראות התכ"ם והנחיות החשב הכללי ובכפוף לתנאים המופיעים בנוהל תמיכות זה ובכפוף להגשת בקשת תשלום כמפורט בנספח 6.

1. דו"חות הביצוע יוגשו לתאי שימור הקרקע במחוזות. יש להגיש דרישה תשלום אחת עד שלוש לכל בקשה. דרישת התשלום מוגשת בחשבונית, מאושרת ע"י רו"ח של המשק, ואישור ביצוע בחלקה על ידי עובד מחוז המשרד.

2. הזכאי לתמיכה ימסור למשרד חשבונית, הכוללת מע"מ כדן, לטובת המשרד והכל בהתאם להוראות התכ"ם והוראות כל דין.

3. התמיכה תועבר במישרין לחשבון הבנק של הזכאי (כאמור בכתב ההתחייבות).

4. בכל מקרה יש לצרף לדרישת התשלום מדידה או שרטוט ממ"ג של ביצוע התוכנית.

5. כאמור, תשלום התמיכה יתבצע רק בתנאי של עמידה בתוכנית.

6. התשלום יבוצע בתוך 60 יום ממועד הגשת חשבונית בצירוף כל המסמכים הנדרשים על פי נוהל זה ואישורם ע"י המשרד.

12. מעקב ובקרה

א) המשרד או מי מטעמו יהיה רשאי לערוך ביקורת, בכל עת, גם לאחר תשלום כספי התמיכה, בדבר אמיתות הנתונים שנמסרו, מילוי התנאים למתן התמיכה ועל השימוש בתמיכה שנתן.

ב) לשם ביצוע הפיקוח רשאי המשרד או מי מטעמו לדרוש מהנתמך להגיש לו דיווחים כספיים ואחרים בקשר לשימוש בתמיכה ורשאי הוא לשלוח מבקר או מפקח מטעמו לבקר במשרדיו ובמתקניו ולעיין בספרי החשבונות שלו.

13. הקטנת תמיכה או ביטולה

- (1) המשרד רשאי להקטין או לבטל את התמיכה אם לא קיים הנתמך את כל דרישות המשרד בקשר לביצוע הפיקוח כאמור, אם לא קיים הנתמך את כל התנאים או ההתחייבויות בקשר למתן התמיכה, אם התברר כי הנתמך זכאי לקבל כספים או נכסים נוספים בגין הפעילות הנתמכת, אם התמיכה ניתנה על בסיס נתונים לא נכונים, אם הופחת תקציב התמיכה עקב מדיניות כלכלית או אם יש למשרד חשש סביר כי הנתמך פועל שלא על פי דין.
- (2) החליט המשרד על הקטנת התמיכה או על ביטולה, ישיב הנתמך למשרד את התמיכה ששולמה לו ושהוחלט על ביטולה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חשב כללי.
- (3) המשרד רשאי יהיה לקזז חוב של הנתמך למשרד מסכום התמיכה לו הוא זכאי לפי נוהל זה, וכן רשאי הוא לקזז את סכום התמיכה שקיבל הנתמך לפי נוהל זה ושאותה הוא נדרש להשיב, מכל סכום אחר שאותו הוא זכאי לקבל מהמשרד.
- (4) במקרה בו יתגלה כי שולמה תמיכה על בסיס דיווח כוזב, הנתמך ישיב את מלוא כספי התמיכה ששולמו לו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית חשב כללי, ולא יהיה זכאי לקבל תמיכה כלשהי מהמשרד בכל נושא שלגביו יפרסם המשרד נוהל תמיכה במהלך השנתיים העוקבות.